

VERTAALD DOOR GERDA BAARDMAN

GESPREKKEN MET VRIENDEN

SALLY ROONEY

AMBO | ANTHOS
AMSTERDAM

Deze uitgave kwam tot stand met steun van
de Arts Council of Ireland.

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978 90 263 3693 5
© 2017 Sally Rooney. All rights reserved
© 2017 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,
Amsterdam en Gerda Baardman
Fragmenten uit *Meditations in an Emergency*,
copyright © 1957 Frank O'Hara
Oorspronkelijke titel *Conversations with Friends*
Oorspronkelijke uitgever Faber & Faber Ltd.
Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam
Omslagillustratie © Alex Katz, Sharon & Vivien, 2009,
c/o Pictoright Amsterdam 2017
Foto auteur © Jonny L. Davies

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

*In times of crisis, we must all decide again and again
whom we love.*

FRANK O'HARA

EEN

1

Bobbi en ik ontmoetten Melissa voor het eerst in de stad op een poëzieavond waar we samen hadden opgetreden. Melissa maakte buiten een foto van ons waarop Bobbi stond te roken en ik schutterig met mijn rechterhand mijn linkerpols vasthield alsof ik bang was dat hij zou weglopen. Melissa had een grote professionele camera en een speciaal tasje met allemaal verschillende lenzen. Ze praatte en rookte onder het fotograferen. Zij had het over ons optreden en wij hadden het over haar werk, dat we op internet waren tegengekomen. Rond middernacht ging de bar dicht. Het begon te regenen en Melissa nodigde ons uit om bij haar thuis nog iets te drinken.

We stapten alle drie achter in een taxi en deden onze gordel om. Bobbi zat in het midden met haar hoofd opzij om met Melissa te praten, dus ik zag alleen haar nek en haar lepelvormige oortje. Melissa gaf de chauffeur een adres in Monkstown en ik keek uit het raam. Op de radio zei een stem de woorden *eighties...* pop... klassiekers. Toen kwam er een jingle. Ik was opgewonden, klaar voor de uitdaging van het bezoek aan het huis van een vreemde, en bedacht al complimenten en bepaalde gezichtsuitdrukkingen om leuk over te komen.

Het huis was de helft van een twee-onder-een-kapwoning van

rode baksteen met een plataan ervoor. In de straatverlichting leek het alsof de bladeren van oranje kunststof waren. Ik keek graag naar interieurs van andere mensen, vooral als die een beetje beroemd waren, zoals Melissa. Ik nam me voor alles in haar huis te onthouden, zodat ik het voor andere vrienden kon beschrijven en Bobbi het kon bevestigen.

Toen Melissa ons binnenliet, stoof er een kleine rode spaniël de gang in en begon tegen ons te blaffen. Het was warm in de gang en het licht was aan. Naast de deur stond een laag tafeltje, waarop iemand een stapeltje muntgeld, een haarborstel en een lippenstift zonder dop had achtergelaten. Er hing een prent van Modigliani boven de trap, een liggende naakte vrouw. Ik dacht: een heel huis. Hier zou een gezin kunnen wonen.

We hebben bezoek, riep Melissa.

Er kwam niemand, dus volgden we haar naar de keuken. Ik herinner me een donkere houten schaal met rijp fruit, een glazen serre. Rijkelui, dacht ik. Ik dacht in die tijd voortdurend aan rijke mensen. De hond was meegelopen naar de keuken en snuffelde aan onze voeten, maar Melissa zei niets over de hond, dus wij ook niet.

Wijn? vroeg Melissa. Wit of rood?

Ze schonk de wijn in glazen zo groot als kommetjes en we gingen rond een lage tafel zitten. Melissa vroeg hoe we met onze spoken-wordoptredens waren begonnen. We waren net klaar met ons derde jaar aan de universiteit, maar we traden al sinds de middelbare school samen op. De tentamens waren achter de rug. Het was eind mei.

Melissa had haar camera op tafel gelegd en pakte hem af en toe op om een foto te maken, met een lachje vol zelfspot en een opmerking over 'workaholics'. Ze stak een sigaret op en tikte de as in een kitscherige glazen asbak. Er hing helemaal geen rooklucht in huis en ik vroeg me af of ze altijd binnen rookte.

Ik heb twee nieuwe vriendinnen, zei ze.

Haar man verscheen in de deuropening naar de keuken. Hij stak een hand op en de hond begon te janken en in kringetjes rond te rennen.

Dit is Frances, zei Melissa. En dit is Bobbi. Allebei dichter.

Hij haalde een flesje bier uit de ijskast en maakte het op het aanrecht open.

Kom erbij zitten, zei Melissa.

Dat zou ik wel willen, zei hij, maar ik moet nog wat proberen te slapen voordat ik op het vliegtuig stap.

De hond sprong op een keukenstoel naast hem en hij aaide haar afwezig over haar kop. Hij vroeg of Melissa haar al eten had gegeven en zij zei nee. Hij nam de hond in zijn armen en liet toe dat ze zijn hals en kaak likte. Hij zei dat hij haar wel eten zou geven en liep de keuken weer in.

Nick heeft morgen filmopnamen in Cardiff, zei Melissa.

We wisten al dat haar man acteur was. Hij en Melissa werden vaak samen op feestjes gefotografeerd en vrienden van vrienden van ons hadden hen ontmoet. Hij had een groot, knap gezicht en zag eruit alsof hij Melissa moeiteloos onder zijn arm kon nemen en tegelijk met de andere arm belagers kon afslaan.

Wat is hij lang, zei Bobbi.

Melissa glimlachte alsof 'lang' een eufemisme voor iets anders was. Niet per se iets vleiends. Het gesprek ging verder. We raakten in een korte discussie verzeild over de overheid en de katholieke Kerk. Melissa vroeg of we gelovig waren en wij zeiden van niet. Ze zei dat ze kerkelijke ceremonies, zoals begrafenissen en huwelijken 'op een verdovende manier troostend' vond. Iets gemeenschappelijks, zei ze. Voor de neurotische individualist heeft dat iets fijns. En ik heb op een nonnenschool gezeten, dus de meeste gebeden ken ik nog wel.

Wij hebben ook op een kloosterschool gezeten, zei Bobbi. Dat riep veel discussie op.

Melissa grinnikte en vroeg: zoals?

Nou, ik ben lesbisch, zei Bobbi. En Frances is communist.

Ik geloof niet dat ik de gebeden nog ken, zei ik.

We hebben heel lang zitten praten en drinken. Ik herinner me dat we het over de dichteres Patricia Lockwood hadden, die we bewonderden, en over het verschijnsel dat Bobbi geringschattend ‘gelijkebetalingsfeminisme’ noemde. Ik werd moe en een beetje dronken. Ik kon niets geestigs meer bedenken en het werd steeds moeilijker om een gezicht te trekken waaraan je kon zien dat ik gevoel voor humor had. Ik geloof dat ik veel heb geknikt en gelachen. Melissa zei dat ze aan een nieuwe essaybundel werkte. Bobbi had haar eerste essay gelezen, ik niet.

Het is niet zo goed, zei Melissa. Wacht maar op het volgende.

Om een uur of drie bracht ze ons naar de logeerkamer en zei dat ze het geweldig vond ons te leren kennen en dat ze blij was dat we bleven slapen. In bed staarde ik naar het plafond en voelde me heel erg dronken. De kamer draaide herhaaldelijk korte, snel openvolgende rondjes. Zodra mijn ogen aan de ene omwenteling gewend waren, begon er meteen een nieuwe. Ik vroeg aan Bobbi of zij daar ook last van had, maar die zei van niet.

Wat is ze geweldig, hè? zei Bobbi. Melissa.

Ik vind haar leuk, zei ik.

We hoorden haar stem op de gang en haar voetstappen die van kamer naar kamer gingen. Toen de hond blafte, hoorden we haar iets roepen, en daarna de stem van haar man. Maar toen vielen we in slaap. We hebben hem niet horen weggaan.

/

Bobbi en ik kenden elkaar van de middelbare school. Bobbi was in die tijd erg eigenzinnig en kreeg vaak kamerarrest voor gedrag dat op onze school ‘storend voor leerkracht en leerlingen’

werd genoemd. Toen we zestien waren, nam ze een neuspiercing en ging ze roken. Niemand mocht haar. Ze is geschorst geweest omdat ze naast een gipsen crucifix ‘fuck het patriarchaat’ op de muur had geschreven. Het incident leidde tot geen enkele solidariteit. Iedereen vond Bobbi een uitsloofster. Zelfs ik moest toegeven dat het leren een stuk soepeler ging in de week dat zij er niet was.

Toen we zeventien waren, moesten we naar een liefdadigheidsfeest in de aula van de school, waar een gebutste discobal lichtjes over het plafond en de getraliede ramen strooide. Bobbi droeg een dun zomerjurkje en had zo te zien haar haar niet geborsteld. Ze was stralend aantrekkelijk, wat inhield dat iedereen erg zijn best moest doen om geen aandacht aan haar te besteden. Ik zei tegen haar dat ik haar jurk leuk vond. Zij gaf me een slok van de wodka die ze uit een colaflesje dronk en vroeg of de rest van de school was afgesloten. We probeerden de deur naar de achtertrap en die bleek open te zijn. Alle lichten waren uit en er was niemand. We hoorden de muziek door de vloer heen zoemen als de ringtone van iemand anders. Bobbi gaf me nog een slok wodka en vroeg of ik op meisjes viel. In haar gezelschap was het niet moeilijk om onaandoenlijk over te komen. Ik zei alleen: ja.

Ik was niemand ontrouw door Bobbi’s vriendin te worden. Ik had geen echte vriendinnen en zat tussen de middag altijd in mijn eentje in de schoolbibliotheek te lezen. Ik vond de andere meisjes wel aardig, ze mochten mijn huiswerk overschrijven, maar ik was eenzaam en had het gevoel dat ik geen echte vriendschap waard was. Ik maakte lijstjes van dingen die ik aan mezelf moest verbeteren. Toen Bobbi en ik een relatie kregen, veranderde alles. Niemand vroeg meer om mijn huiswerk. Tussen de middag liepen we hand in hand over het parkeerterrein en iedereen keek nijdig weg. Dat was leuk, het was de eerste keer dat ik echt plezier had.

Na school gingen we op haar kamer muziek liggen luisteren en vertelden elkaar waarom we elkaar zo leuk vonden. Het waren lange, intense gesprekken en ze voelden zo belangrijk dat ik er 's avonds stiekem uit mijn geheugen stukken uit opschreef. Als Bobbi over mij praatte, leek het wel alsof ik mezelf voor het aller-eerst in de spiegel zag. Ik keek ook vaker in echte spiegels. Voor het eerst van mijn leven ontwikkelde ik een hevige belangstelling voor mijn gezicht en lichaam. Ik vroeg Bobbi dingen als: heb ik lange benen? Of juist korte?

Bij onze diploma-uitreikingsceremonie hebben we samen een spoken-wordoptreden gedaan. Sommige ouders huilden, maar onze klasgenoten keken uit het raam of praatten zachtjes met elkaar. Een paar maanden later, na meer dan een jaar samen, maakten Bobbi en ik het uit.

/

Melissa wilde een profiel over ons schrijven. Zij stuurde ons een mail om te vragen of we geïnteresseerd waren, met een paar van de foto's erbij die ze buiten voor de bar had gemaakt. Toen ik alleen op mijn kamer was, heb ik een van de bestanden gedownload en in full screen geopend. Bobbi keek me aan, ondeugend, met een sigaret in haar rechterhand, terwijl ze met de andere aan haar bontstola trok. Naast haar stond ik, verveeld en interessant, en ik probeerde me voor te stellen dat mijn naam in een lettertype met dikke schreef in een artikel zou staan. Ik besloot meer mijn best te doen om indruk op Melissa te maken als we elkaar weer zagen.

Bobbi belde zodra ze de e-mail had ontvangen.

Heb je die foto's gezien? vroeg ze. Ik geloof dat ik verliefd op haar ben.

Ik hield mijn telefoon in mijn ene hand en zoomde met de an-

dere in op Bobbi's gezicht. Het was een foto in hoge resolutie, maar ik zoomde door tot ik de pixels zag.

Misschien ben je gewoon verliefd op je eigen gezicht, zei ik.

Je kunt toch best een mooi gezicht hebben en toch geen narcist zijn.

Die liet ik maar even gaan. Ik ging nog helemaal op in het zoomen. Ik wist dat Melissa voor een paar grote literaire websites schreef en dat haar werk online breed circuleerde. Ze had een beroemd essay over de Oscars geschreven, dat iedereen elk jaar in het prijzenseizoen opnieuw postte. Soms schreef ze ook profielen over plaatselijke kunstenaars die hun werk in Grafton Street verkochten of over straatmuzikanten in Londen; die stukjes gingen altijd vergezeld van mooie foto's van het onderwerp die er menselijk en 'karaktervol' uitzagen. Ik zoomde weer uit en probeerde mijn eigen gezicht te zien alsof het van een onbekende was die ik voor het eerst op internet tegenkwam. Het was rond en wit, met wenkbrauwen als omgekeerde haakjes en ogen die nadrukkelijk niet in de lens keken, bijna dicht. Zelfs ik zag dat het karakter had.

We mailden terug dat het ons geweldig leek en ze nodigde ons uit om te komen eten, over ons werk te praten en nog wat foto's te maken. Ze vroeg of ik haar wat gedichten kon sturen en ik mailde haar een stuk of vier van mijn beste teksten. Bobbi en ik bespraken uitvoerig wat Bobbi zou aantrekken, al ging het gesprek officieel over de vraag wat wij aan zouden trekken. Ik lag in mijn kamer naar haar te kijken terwijl zij zichzelf in de spiegel bekeek en kritisch lokjes haar verschoof en verschikte.

Dus als je zegt dat je verliefd op Melissa bent, zei ik.

Dan bedoel ik dat ik haar heel erg leuk vind.

Je weet dat ze getrouwd is.

Denk je dat ze mij leuk vindt? vroeg Bobbi.

Ze hield een van mijn geruwd katoenen shirts op voor de spiegel.

Hoe bedoel je, dat ze je leuk vindt? vroeg ik. Meen je het serieus of is het een grapje?

Ik meen het wel gedeeltelijk serieus. Ik denk dat ze me leuk vindt.

Op een buitenechtelijke manier?

Daar lachte Bobbi alleen maar om. Bij andere mensen wist ik altijd wel ongeveer wat ik serieus moest nemen en wat niet, maar bij Bobbi was dat onmogelijk. Ze leek nooit helemaal serieus te zijn en ook niet helemaal het tegendeel. Daardoor had ik een soort zen-achtige aanvaarding ontwikkeld voor de vreemde dingen die ze soms zei. Ik keek toe terwijl zij haar blouse uitdeed en het witte shirt aantrok. Ze rolde de mouwen zorgvuldig op.

Goed? vroeg ze. Of juist vreselijk?

Goed. Ziet er goed uit.

2

De avond dat we bij Melissa gingen eten, had het de hele dag geregend. Ik had in bed gedichten zitten schrijven met zoveel harde returns als ik maar wilde. Daarna gooide ik de luiken open, las het nieuws op internet en ging douchen. Het appartement waar ik woonde had een deur die uitkwam op een binnenplaats met welig groen en een Japanse kers in de hoek. Het was bijna juni, maar in april was de bloesem kleurig en zijdeachtig als confetti geweest. Het stel dat naast me woonde had een baby die 's nachts soms hilde. Ik woonde daar fijn.

Bobbi en ik hadden die avond in de stad afgesproken en namen de bus naar Monkstown. Toen we Melissa's huis weer probeerden te vinden, voelde dat als een spelletje 'pakje doorgeven'. Dat zei ik tegen Bobbi en zij zei: is het de hoofdprijs of de zoveelste laag papier?

Daar hebben we het na het eten wel over, zei ik.

Toen we aanbelden, deed Melissa open met haar camera over haar schouder. Ze zei dat ze blij was dat we er waren. Ze had een expressieve, samenzweerderige glimlach, waarvan ik dacht dat ze die aan al haar onderwerpen schonk, alsof ze wilde zeggen: voor mij ben je niet zomaar een onderwerp, jij bent een bijzondere favoriet. Ik wist dat ik die glimlach later afgunstig voor de

spiegel zou oefenen. De spaniël kefte in de deuropening naar de keuken terwijl wij onze jas ophingen.

In de keuken was haar man groente aan het snijden. De hond was helemaal opgewonden over het bezoek. Ze sprong op een keukenstoel en blafte wel tien, twintig seconden voordat Melissa's man zei dat ze moest ophouden.

Willen jullie een glas wijn? vroeg Melissa.

Wij zeiden graag en Nick schonk in. Na de eerste ontmoeting had ik hem op internet opgezocht, ook omdat ik verder helemaal geen acteurs kende. Hij had voornamelijk in het theater gewerkt, maar ook wat tv en film gedaan. Een paar jaar daarvoor was hij een keer genomineerd voor een grote prijs, maar die had hij uiteindelijk niet gekregen. Ik was ook op een hele serie foto's met bloot bovenlijf gestuit. Op de meeste daarvan zag hij er jonger uit en kwam hij uit een zwembad of stond hij onder de douche in een tv-serie die allang was gestopt. Ik stuurde Bobbi een link naar een van die foto's met de tekst: *trophy husband*.

Er stonden niet veel foto's van Melissa op internet, al had haar essaybundel veel publiciteit gekregen. Ik wist niet hoelang ze al met Nick getrouwd was. Ze waren geen van tweeën zo beroemd dat dat soort informatie op internet stond.

Dus jullie schrijven alles samen? vroeg Melissa.

God nee, zei Bobbi. Frances schrijft alles. Ik help niet eens.

Dat is niet waar, zei ik. Dat is niet waar, je helpt wel. Dat zegt ze maar.

Melissa hield haar hoofd schuin en lachte een beetje.

Oké, wie liegt er nou? vroeg ze.

Dat was ik. Afgezien van het feit dat ze mijn leven verrijkte, hielp Bobbi niet bij het schrijven van de gedichten. Voor zover ik wist had ze zelf nooit iets geschreven. Ze trad graag op met theatermonologen en anti-oorlogsballads. Van ons tweeën was zij de beste performer en ik keek vaak gespannen naar haar om me te

herinneren wat ik ook weer moest doen.

We aten spaghetti met dikke wittewijnsaus en heel veel knoflookbrood. Nick zweeg voornamelijk terwijl Melissa ons vragen stelde. Ze maakte ons allemaal vaak aan het lachen, maar op dezelfde manier waarop je iemand iets laat eten wat hij niet echt wil. Ik weet niet of ik dat soort gedwongen vrolijkheid wel fijn vond, maar Bobbi genoot er zichtbaar van. Ze lachte zelfs meer dan eigenlijk nodig was, zag ik.

Ik weet niet precies hoe ik daarbij kwam, maar ik was ervan overtuigd dat Melissa minder in het schrijfproces geïnteresseerd was nu ze wist dat ik het materiaal alleen schreef. Ik wist dat die verandering zo subtiel was dat Bobbi het later zou kunnen ontkennen en dat irriteerde me alsof het al gebeurd was. Ik begon me van het hele gebeuren los te maken, alsof de dynamiek die zich uiteindelijk ontvouwde me niet interesseerde en zelfs niets met mij te maken had. Ik had meer mijn best kunnen doen om erbij betrokken te raken, maar waarschijnlijk zat het me niet lekker dat ik me moest inspannen om te worden opgemerkt.

Na het eten ruimde Nick af terwijl Melissa foto's maakte. Bobbi ging in de vensterbank zitten, keek naar een brandende kaars, lachte en trok leuke gezichtjes. Ik bleef roerloos aan tafel zitten en dronk mijn derde glas wijn leeg.

Die bij het raam zijn geweldig, zei Melissa. Zullen we nog zo iets doen, maar dan in de serre?

Voor de serre moest je door de keuken en de openslaande deuren. Bobbi volgde Melissa, die de deuren achter hen dichtdeed. Ik zag Bobbi lachend in de vensterbank zitten, maar hoorde haar niet lachen. Nick liet de gootsteen vol warm water lopen. Ik zei weer dat ik zo lekker gegeten had en hij keek op en zei: o, dank je.

Door het glas zag ik Bobbi een veeg make-up onder haar oog wegpoetsen. Ze had ranke polsen en lange, sierlijke handen. Soms als ik iets saais moest doen, zoals van mijn werk naar huis

lopen of was ophangen, stelde ik me graag voor dat ik er net zo uitzag als Bobbi. Ze had een betere houding dan ik en een opvallend mooi gezicht. Dat spelletje leek zo echt dat het een vreemde, onpersoonlijkende schok was als ik toevallig mijn echte uiterlijk ergens weerspiegeld zag. Dat was moeilijker nu Bobbi pal in mijn blikveld zat, maar ik probeerde het toch. Ik kreeg zin om iets doms en uitdagends te zeggen.

Ik krijg het gevoel dat ik hier niet echt nodig ben, zei ik.

Nick keek naar de serre, waar Bobbi iets met haar haren deed.

Denk je dat Melissa iemand voortrekt? vroeg hij. Ik praat wel even met haar als je wilt.

Geeft niet. Iedereen vindt Bobbi de leukste.

Echt? Ik voelde me meer tot jou aangetrokken, moet ik zeggen.

We keken elkaar aan. Ik zag dat hij mijn spelletje meespeelde, dus ik glimlachte.

Ja, ik had ook het gevoel dat we meteen contact hadden, zei ik.

Ik hou van poëtische types.

Ach ja. Ik heb een rijk innerlijk leven, geloof me.

Hij lachte toen ik dat zei. Ik wist wel dat ik een beetje onbehoorlijk bezig was, maar daar voelde ik me niet al te schuldig over. Buiten in de serre had Melissa een sigaret opgestoken en haar camera op een glazen tafeltje neergelegd. Bobbi knikte aandachtig.

Ik had verwacht dat het een vreselijke avond zou worden, maar het was juist heel leuk, zei hij.

Hij kwam weer bij me aan tafel zitten. Ik was blij met zijn plotselinge openhartigheid. Ik was me ervan bewust dat ik op internet naar halfnaakte foto's van hem had zitten kijken zonder dat hij het wist, en op dat moment vond ik die wetenschap heel amusant en wilde ik het hem bijna vertellen.

Ik ben ook niet zo'n etentjesmens, zei ik.

Ik vond je anders best goed.

Jij was echt goed. Je was geweldig.

Hij lachte naar me. Ik wilde alles onthouden wat hij had gezegd om het later voor Bobbi af te spelen, maar in mijn hoofd klonk het minder grappig.

De deuren gingen open en Melissa kwam weer binnen met haar camera in beide handen. Ze maakte een foto van ons aan tafel, Nick met zijn glas in de hand en ik uitdrukingsloos in de lens kijkend. Toen ging ze tegenover ons zitten en keek op het scherm van haar camera. Bobbi kwam ook weer binnen en schonk zonder iets te vragen haar glas vol. Ze had een verzaligde uitdrukking op haar gezicht en ik zag dat ze dronken was. Nick keek naar haar maar zei niets.

Ik stelde voor dat we opstapten voordat de laatste bus weg was en Melissa beloofde ons de foto's te sturen. Bobbi's glimlach zakte een beetje in, maar het was te laat om voor te stellen nog even te blijven. We kregen onze jassen alweer aangereikt. Ik voelde me wat licht in het hoofd en nu Bobbi was stilgevallen, moest ik aldoor in mijn eentje lachen om niets.

Het was tien minuten lopen naar de bushalte. Bobbi was eerst nogal stilletjes, dus ik begreep dat ze geïrriteerd of uit haar doen was.

Heb je een leuke avond gehad? vroeg ik.

Ik maak me zorgen over Melissa.

Wát?

Ik geloof niet dat ze gelukkig is, zei Bobbi.

In welk opzicht? Heeft ze het daar met je over gehad?

Ik geloof niet dat zij en Nick samen erg gelukkig zijn.

Echt? zei ik.

Triest.

Ik bracht haar niet in herinnering dat ze Melissa maar twee keer had ontmoet, al had ik dat misschien wel moeten doen. Toe-

gegeven, Nick en Melissa leken niet echt gek op elkaar. Hij had zomaar uit zichzelf tegen me gezegd dat hij had verwacht dat een door haar georganiseerd etentje ‘een vreselijke avond’ zou opleveren.

Ik vond hem grappig, zei ik.

Hij heeft zijn mond nauwelijks opengedaan.

Hij zweeg heel geestig.

Bobbi lachte niet. Ik liet het maar zitten. In de bus zeiden we haast niets, want ik begreep wel dat ze niet geïnteresseerd zou zijn in mijn moeiteloze verstandhouding met de *trophy husband* van Melissa en ik kon niets anders bedenken om over te praten.

Eenmaal thuis voelde ik me dronkener dan toen we bij Melissa weggingen. Bobbi was naar huis en ik was alleen. Ik deed alle lichten aan voordat ik naar bed ging. Dat deed ik soms.

/

Bobbi's ouders waren die zomer in een vechtscheiding verwickeld. Eleanor, Bobbi's moeder, was altijd al emotioneel kwetsbaar geweest en leed soms tijdenlang aan vage ziektes, zodat Jerry, Bobbi's vader, als favoriete ouder uit de strijd kwam. Bobbi noemde hen altijd bij hun voornaam. Dat was waarschijnlijk ooit als rebelse daad begonnen, maar nu leek het alleen nog collegiaal, alsof het gezin een bedrijfje was dat gezamenlijk werd gerund. Haar zusje Lydia was veertien en leek de situatie niet zo evenwichtig te hanteren als Bobbi.

Mijn ouders waren al sinds mijn twaalfde uit elkaar en mijn vader was weer in Ballina gaan wonen, waar ze elkaar hadden ontmoet. Ik bleef tot na mijn eindexamen bij mijn moeder in Dublin wonen en daarna verhuisde zij ook weer naar Ballina. Toen ik ging studeren kreeg ik een appartement van mijn vaders broer in de Liberties, in het centrum. Tijdens het studiejaar ver-

huurde mijn oom de tweede slaapkamer aan een andere studente en moest ik 's avonds stil zijn en beleefd gedag zeggen als ik mijn huisgenote in de keuken tegenkwam. Maar in de zomervakantie ging de huisgenote naar haar ouders en had ik het rijk alleen, zodat ik koffie kon zetten wanneer ik wilde en overal opengeslagen boeken kon laten slingeren.

In die tijd liep ik stage bij een literair agent. Er was nog een stagiair, Philip, die ik van college kende. Wij moesten stapels manuscripten lezen en leesrapporten van één A4'tje over de literaire merites van de tekst schrijven. Die waren vrijwel altijd nihil. Soms las Philip op sardonische toon slechte zinnen voor en dan moest ik lachen, maar dat deden we nooit waar de volwassen medewerkers bij waren. We werkten drie dagen per week en kregen allebei een 'onkostenvergoeding', wat inhield dat we eigenlijk geen salaris kregen. Ik had alleen eten nodig en Philip woonde nog thuis, dus het maakte ons weinig uit.

Zo worden privileges bestendigd, zei Philip een keer tegen me op kantoor. Rijke stinkerds zoals wij die onbetaald stage lopen en daardoor later een baan krijgen.

Spreek voor jezelf, zei ik. Ik krijg nooit een baan.